

**ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2017-2020 г.
ОБЩИНА РАЗГРАД**

VIII.2 АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Обхват на Анализа на отпадъците

Съгласно Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците настоящият анализ включва:

- ✚ Анализ на битовите отпадъци;
- ✚ Анализ на утайките от ПСОВ;
- ✚ Анализ на строителните отпадъци;
- ✚ Изводи и препоръки.

В изготвения Анализ на отпадъците към Програмата за управление на отпадъците на Община Разград за периода 2017-2020 г. е направен преглед по отношение на горепосочените отпадъци на европейско и национално ниво, след което е направено сравнение с конкретните особености, касаещи дейностите по управление на тези отпадъци за територията на Община Разград.

VIII.2.1. АНАЛИЗ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО битови отпадъци са “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси, и за избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците.

Анализът на състоянието и прогнозата за количествата и източниците на битовите отпадъци, образувани на територията на Р България, включва следните нива на управление на отпадъците – община, РСУО/регион (по смисъла на чл. 49, ал. 9 от ЗУО), област и статистически район. В настоящия Анализ са разгледани количествата на битовите отпадъци – образувани, събрани, повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени.

Източници на информация

Основните източници на информация за целите на анализа на отпадъците към Програма за управление на отпадъците на Община Разград за периода 2017-2020 г. са както следва:

- Общинска администрация Разград;
- Решения на Общо събрание на Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград, в т.ч. Сдружение с нестопанска цел „Лудогорие Еко“ – Разград;
- Национален статистически институт;

- Евростат;
- Изпълнителна агенция по околна среда;
- НПУО 2014 – 2020 г.

Наличие и достатъчност на информацията

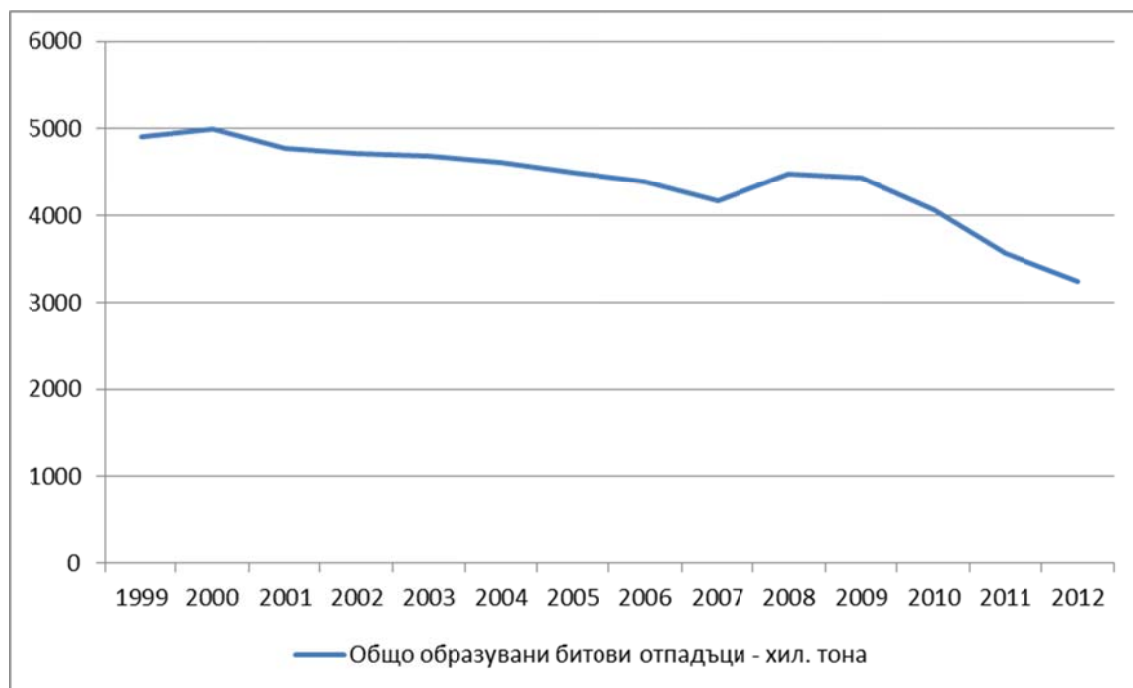
В България няма изградена единна интегрирана информационна система с база данни, в която информацията да е систематизирана и да обхваща всички аспекти, свързани с управлението на отпадъците както в регионален аспект, така и във времеви разрез. Необходимата информация за нуждите на анализа на отпадъците се съдържа в различни документи и информационни източници, посочени по-горе. Като цяло НСИ събира и обобщава информация в областта на отпадъците във формат, изискван от Евростат, а ИАОС събира и обобщава информация, основно свързана с изискванията за докладване до Европейската комисия, подготовка на специфични или годишни доклади в областта на околната среда.

През 2012 г. НСИ е провел пилотно наблюдение за 2012 г. за произхода и количествата на отпадъците, попадащи на площадките за събиране на отпадъци и обединяването им с данни от наблюдението за битовите отпадъци. Резултатите от тази разработка служат за правилно определяне на количествата образувани отпадъци от бита, както и на количествата оползотворявани (рециклирани) отпадъци. В резултат на това наблюдение през месец януари 2014 г. НСИ публикува на интернет страницата си данните за количествата на генерираните битови отпадъци, както и количествата на рециклираните битови отпадъци за 2012 г. и *преизчисление* на тези количества за периода назад до 1999 г. За съжаление *данните са само на национално равнище, като липсва дезагрегация за ниво области и общини.* В тази връзка на национално равнище тенденциите в образуването на битови отпадъци са разгледани с преизчислените данни за периода 1999-2012 г. налични на национално равнище.

VIII.2.1.1. КОЛИЧЕСТВА И ТЕНДЕНЦИИ НА РАЗЛИЧНИТЕ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА РАЗГРАД ЗА ПЕРИОДА 2017-2020 Г.

Основни тенденции в образуването на битови отпадъци

Данните за количествата на *общо образуваните битови отпадъци* за периода 1999-2012 г. в България са представени на следващата фигура:

Фиг. VIII.2-1 Общо образувани битови отпадъци в България (1999-2012 г.), хил.тона

Източник: НПУО 2014-2020, Анализ битови отпадъци (НСИ – Статистически годишник)

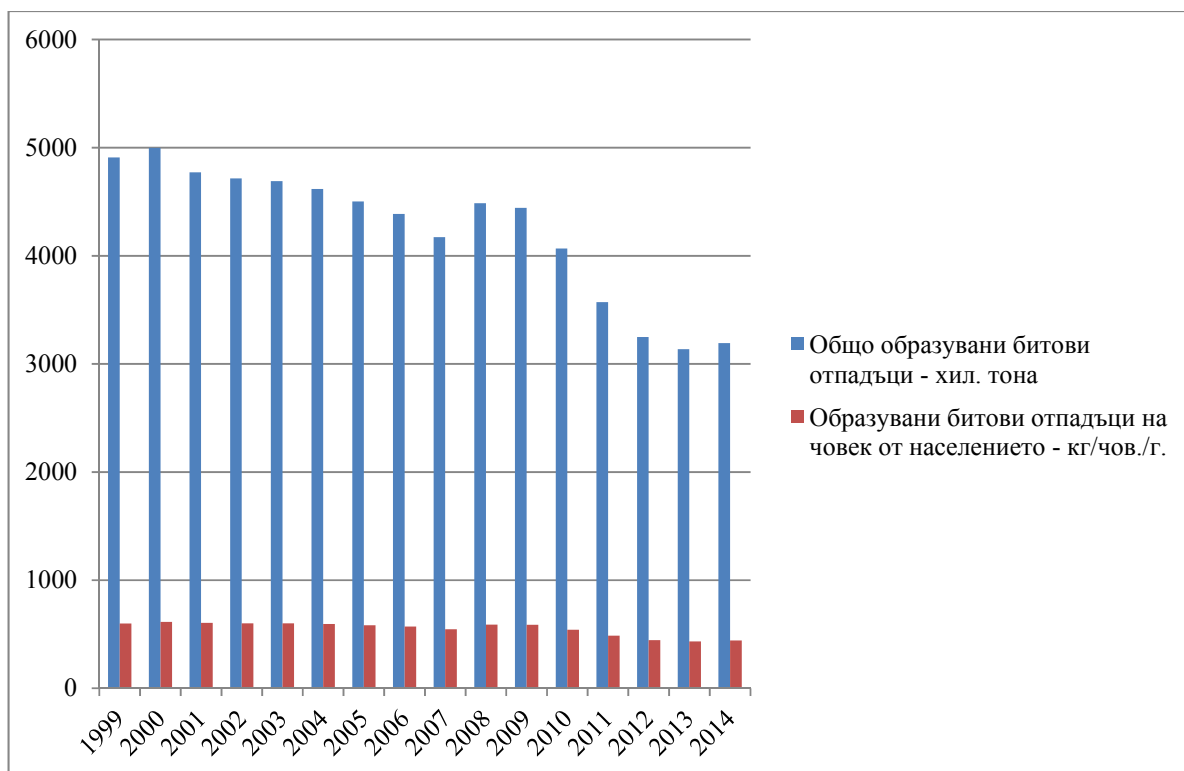
За периода 2004 – 2012 г. в България се наблюдава намаление от средно с около 4% за година в общото количество на образуваните битови отпадъци и с около 3% за година в количеството на депонираните отпадъци.

Образуваните в България количества битови отпадъци намаляват след 2000 г., като тенденцията е прекъсната само през 2008 г. Общо образуваните отпадъци през 2012 г. представляват около 65% от нивото през 2000 г.

Таблица VIII.2-1 Количество образувани битови отпадъци за Р България, в хил.тонове и в кг/ж/год.

Година	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Общо образува-ни БО, хил. тона	4910	4998	4773	4715	4690	4619	4502	4387	4172	4486	4443	4068	3572	3249	3135	3193
Образуван БО - кг/чов./г.	599	613	605	601	601	595	583	571	546	590	587	542	488	446	434	442

Източник: НСИ

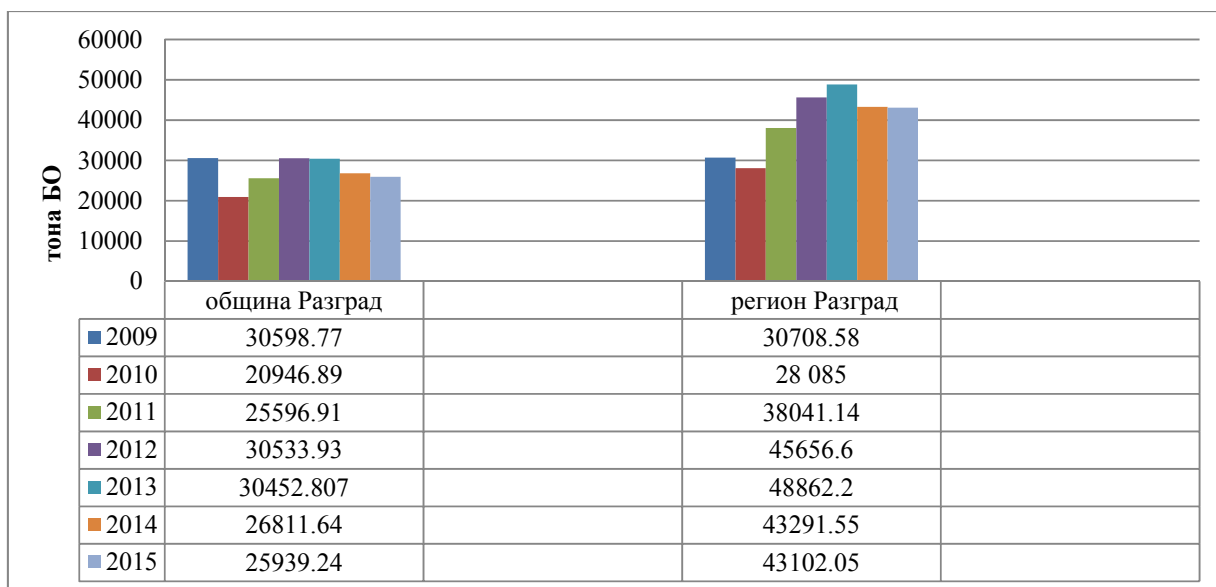
Фиг. VIII.2-2 Количество образувани БО за Р България – в хил.тонове и в кг/ж/г

Данните за количествата на образуваните битови отпадъци на територията на община Разград и регион Разград за периода 2009 г. – 2015 г. са представени в Таблица VIII.2-2 и Фиг. VIII.2-3.

Таблица VIII.2-2 Битови отпадъци, генерирани на територията на Община Разград и Регион Разград за периода 2009 – 2015 г.

Година	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Община Разград Количество БО, тон	30 598.77	20 946.89	25 596.91	30 533.93	30 452.807	26 811.64	25 939.24
Регион Разград Количество БО, тон	30 708.58	28 085	38 041.14	45 656.60	48 862.20	43 291.55	43 102.05

Източник: ГДОС

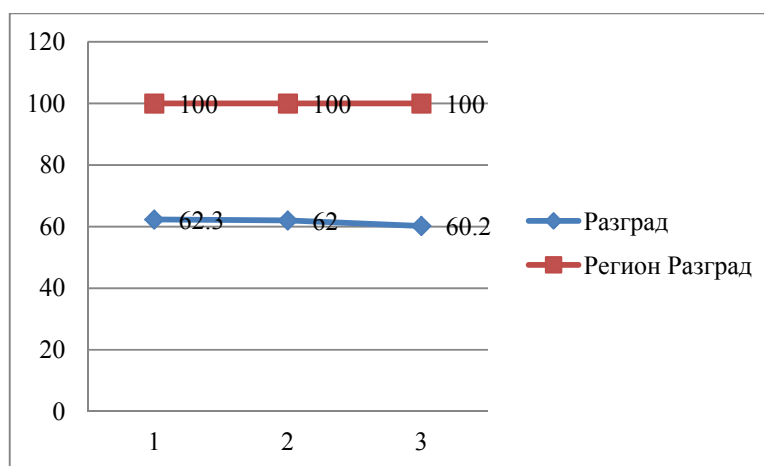

Фиг. VIII.2-3 Битови отпадъци, генерирани на територията на Община Разград и регион Разград (общини Разград, Лозница, Исперих, Самуил, Завет, Цар Калоян и Кубрат) за периода 2009 – 2015 г.

В таблица VIII.2-3 са представени данни за количеството битови отпадъци, генерирани от населението на община Разград, изразени като процентно съотношение на общината към общото количество БО от територията на седемте общини.

Таблица VIII.2-3 Съотношение на битови отпадъци, депонирани на територията на Регионално депо – Разград за периода 2013 г. – 2015 г.

Община/Регион	2013 г., %	2014 г., %	2015 г., %
Община Разград	62,3	62,0	60,2
Регион Разград	100	100	100

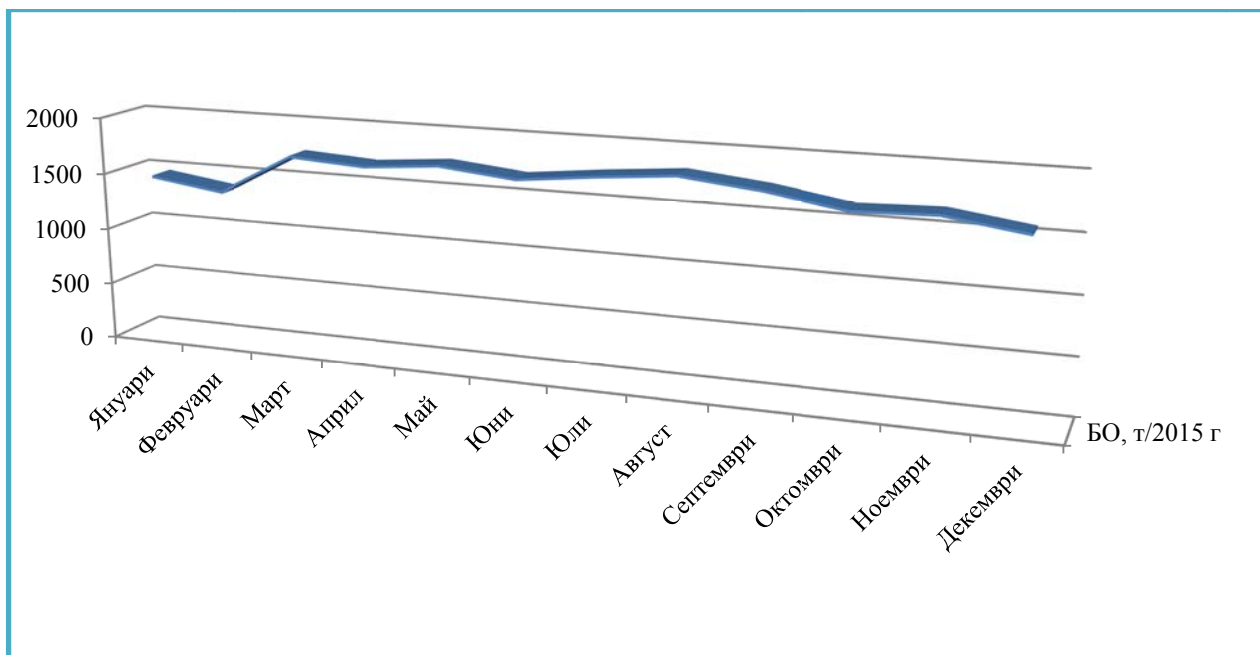

Фиг. VIII.2-4 Съотношение на депонираните битови отпадъци на Регионално депо – Разград към депонираните БО от община Разград, в %, за периода 2013 г. – 2015 г.

В таблица VIII.2-4 и Фиг. VIII.2-5 са представени данни за количеството битови отпадъци, генерирани на територията на населените места от Община Разград, разпределени по месеци за 2015 г.

Таблица VIII.2-4 Количество битови отпадъци, генерирани на територията на населените места от Община Разград (включени са само битовите отпадъци, събрани чрез системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, код 20 03 01), разпределени по месеци за 2015 г.

Месец	Тон/година
Януари	1 460,640
Февруари	1 369,440
Март	1 732,86
Април	1 692,880
Май	1 749,130
Юни	1 682,920
Юли	1 754, 620
Август	1 813,840
Септември	1 742, 200
Октомври	1 631,280
Ноември	1 654,00
Декември	1 558,700
Общо	19 842,510

Фиг. VIII.2-5 Количество битови отпадъци, генерирани на територията на населените места от община Разград, разпределени по месеци за 2015 г.

Сезонност на образуване на битовите отпадъци

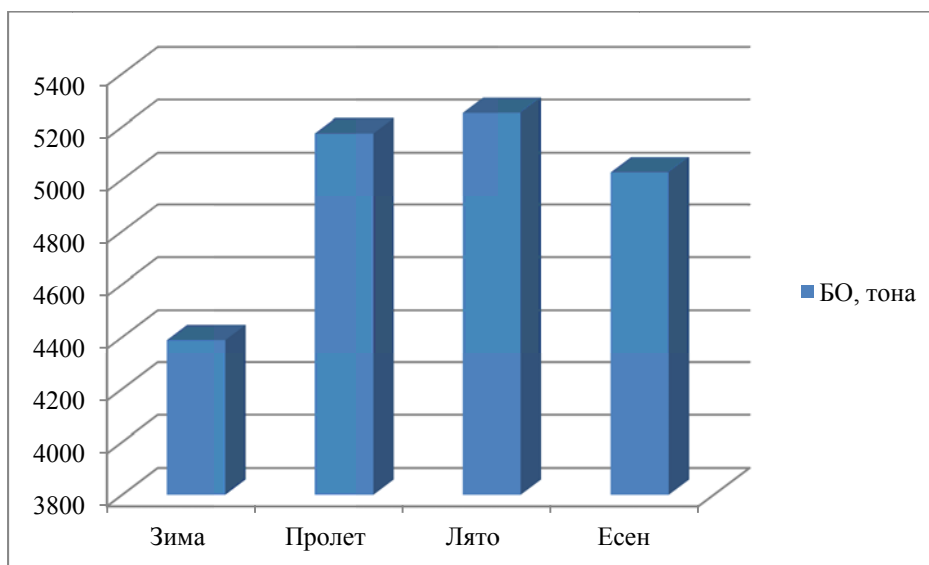
Консуматорските и потребителските навици в различните сезони на годината влияят върху състава на генерираните отпадъци. Влияние върху състава на образуваните отпадъци оказва и големината на населеното място и основния поминък на населението. Сезонните вариации на количествата и състава на образуваните отпадъци се обуславят от два основни фактора:

- Различни местни сезонни характеристики и потребителски навици на местното население изразени в:
 - Натрупване на пепели и сгурия през зимните месеци;
 - Сезонно увеличение на зелените отпадъци през лятото и есента;
 - Консумация на различни типове храни (за лятото е характерна консумацията на храни, при които се образуват големи количества отпадъци);
- Сезонно приходящи граждани – не е съотносимо към територията на община Разград.

В Таблица VIII.2-5 и Фиг. VIII.2-6 по-долу е представена информация за сезонността на генериране на битовите отпадъци в населените места от община Разград. Данните са изчислени като осреднени стойности за 2015 г.

Таблица VIII.2-5 Разпределение на образуваните битови отпадъци по сезони в Община Разград

Сезон	тона
Зима	4 388.78
Пролет	5 174.87
Лято	5 251.38
Есен	5 027.48

Фиг. VIII.2-6 Битови отпадъци на Община Разград през 2015 г., разпределени по сезони

Население и населени места с организирано събиране на битовите отпадъци

Всички населени места на територията на община Разград са обхванати от организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци. От 2008 г. генерираните битови отпадъци от населените места в община Разград се транспортират до Регионално депо – Разград.

Дейностите по събиране и транспортиране на битови отпадъци и поддържане чистотата на териториите за обществено ползване на територията на община Разград се осъществяват от „А.С.А. България“ ЕООД, гр. София въз основа 2-годишен договор, в сила от 25-10-2016 г. Договорът за възлагане на обществена поръчка е с предмет „Събиране и транспортиране на битови отпадъци, разполагане и поддръжка на съдове за битови отпадъци, лятно и зимно почистване на улици и други места за обществено ползване на територията на гр. Разград и населените места на община Разград“.

В предмета на обществената поръчка са обхванати териториите за обществено ползване в гр.Разград и селата Балкански, Благоево, Гецово, Дряновец, Дянково, Киченица, Липник, Мортагоново, Недоклан, Осенец, Островче, Побит камък, Пороище, Просторно, Радинград, Раковски, Стражец, Топчии, Ушинци, Черковна и Ясеновец в границите, установени в Общия градоустройствен план на гр.Разград и регулационните планове на посочените села, включващи всички жилищни и промишлени територии.

НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В ЕС И БЪЛГАРИЯ

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. През десетгодишния период 2002-2012 г. по данни на НСИ образуваните битови отпадъци на човек от населението в България намаляват значително от 601 до 446 кг/жител/година. По отношение на нормата на натрупване на битови отпадъци на жител спрямо средните стойности за ЕС-27, България е с по-благоприятни стойности през последната отчетна 2012 г. и тенденциите в динамиката на показателя за периода. За същия десетгодишен период образуваните битови отпадъци на жител средно за ЕС-27 са съответно за 2002 г. – 527 кг./жител, а за 2012 г. – 492 кг/ж.*

* Забележка: В НПУО 2014-2020 г. е посочена тази цифра. По актуализирани данни на Евростат към 23.07.2015 г. нормата на натрупване за ЕС – 27 е за 2012 г. е 489 кг/ж.

Таблица VIII.2-6 Генерирани битови отпадъци средно за ЕС-27 и България за периода 2008-2012 г., кг/жител/година

WST_OPER UNIT	Waste generated / Генерирани отпадъци Kilograms per capita / Килограм на жител за година								
GEO/TIME	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ЕС (28 страни)			523	520	511	503	497	488	481
ЕС (27 страни)	516	522	524	521	511	504	498	489	481
България	588	577	553	599	598	554	508	460	432

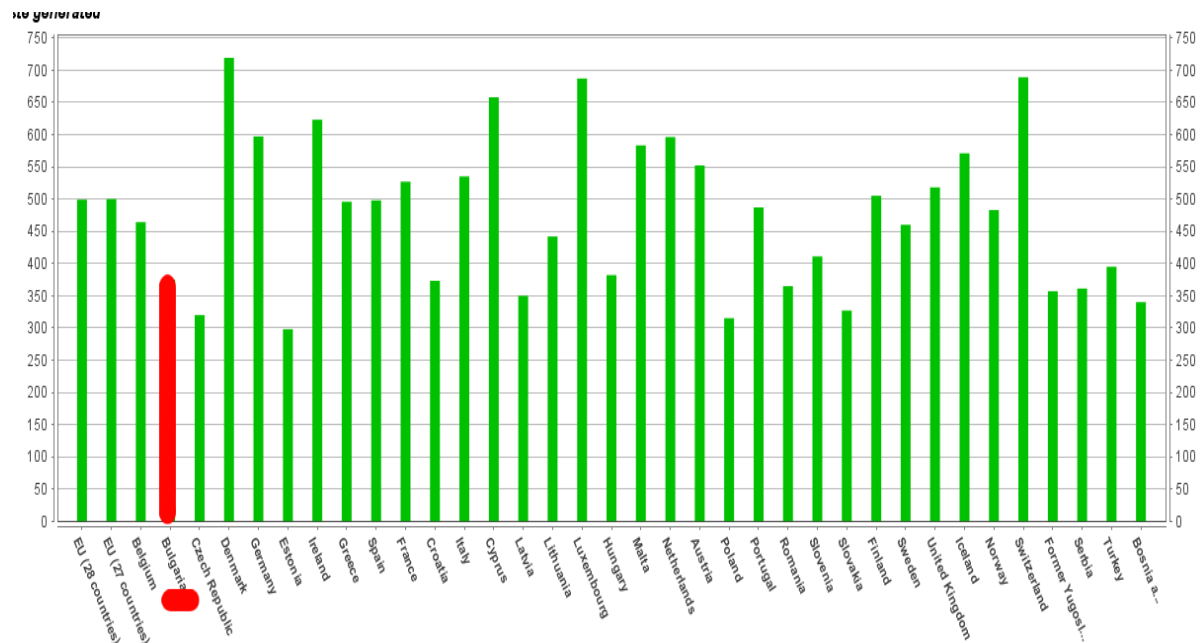
Източник: Евростат <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>

Таблица VIII.2-7 Съпоставка на нормата на натрупване кг/жител/година за ЕС-27 и България

	2008 г.	2010 г.	2012 г.
Средно за ЕС – 27	520	506	492*
България	599	554	460

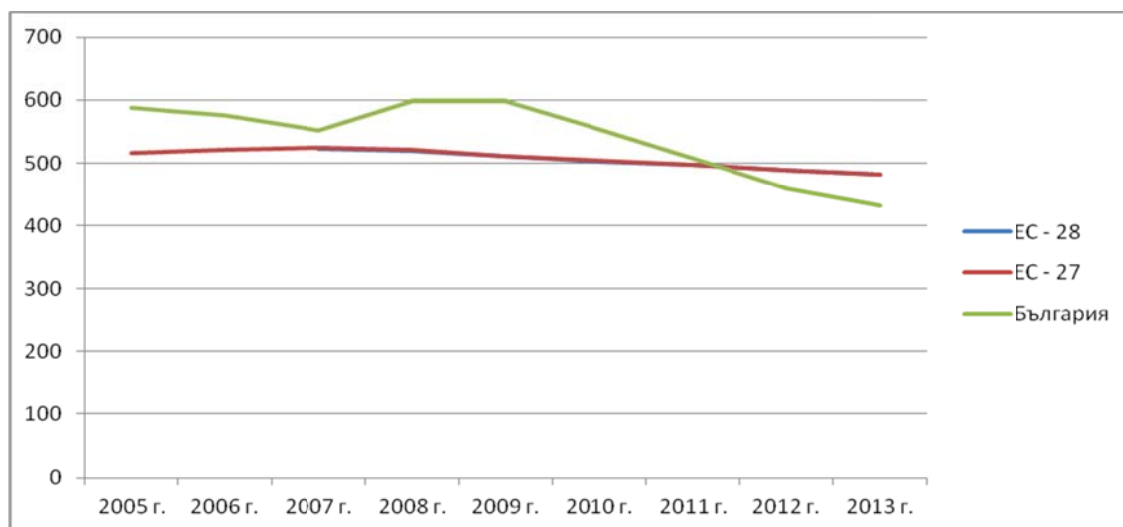
Източник: НПУО 2014-2020 г. (Евростат) * Забележка: вж. коментар по-горе

Сравнението на нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2011 г. в България с този показател за другите страни в Европа е представено на Фиг. VIII.2-7.

Фиг. VIII.2-7 Образуван битови отпадъци в България и други европейски страни за 2011 г. (кг/жител/година) Източник: НПУО 2014-2020 г. (Анализ отпадъци, Евростат)

Докато в България (подобно на Австрия, Нидерландия, Турция и други страни) количествата образувани отпадъци стабилно намаляват, други страни са постигнали стабилизиране на количествата образувани отпадъци (Германия, Румъния, Белгия и др.), а в някои от страните се запазва тенденция на постоянно увеличение (Ирландия, Словакия, Норвегия, Швейцария, Исландия и др.).

Фиг. VIII.2-8 Генерирани БО кг/ж/година

Според представително специално проучване, публикувано в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци, приетите стойности за нормата на натрупване са 161 кг/жит.год. за населени места под 3 000 жители и ~320-360 кг/жит.год. за населени места с население от 3 000 до 50 000 жители.

Битови отпадъци по региони

Разпределението на количествата образувани и събрани битови отпадъци през 2011 г. в рамките на шестте района от ниво 2 показва, че почти 30% от битовите отпадъци в страната се образуват в Югозападния район, който включва столицата град София и е с най-голям брой население, следван от Южния централен район с почти 20% и Югоизточния – с 15%. Следователно почти 65% от битовите отпадъци се образуват в Южна България в края на анализирания период (вж. следващата таблица).

Таблица VIII.2-8 Разпределение на количествата БО по статистически региони (2005-2011 г.)

Район	2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	хил.т.	%	хил.т.	%	хил.т.	%	хил.т.	%	хил.т.	%	хил.т.	%	хил.т.	%
България	3679,6	100,0	3548,2	100,0	3314,4	100,0	3615,3	100,0	3561,1	100,0	3091,1	100,0	2752,9	100,0
Северозападен	434,8	11,8	415,0	11,7	435,3	13,1	454,5	12,6	391,8	11,0	327,7	10,6	327,9	11,9
Северен Централен	638,0	17,3	538,7	15,2	444,6	13,4	441,6	12,2	405,5	11,4	359,3	11,6	344,3	12,5
Североизточен	479,8	13,0	503,4	14,2	489,7	14,8	516,2	14,3	458,6	12,9	387,2	12,5	328,0	11,9
Югоизточен	513,1	13,9	531,8	15,0	537,2	16,2	517,5	14,3	471,2	13,2	436,3	14,1	416,8	15,1
Югозападен	915,4	24,9	851,8	24,0	506,7	15,3	951,3	26,3	1115,3	31,3	862,7	27,9	790,5	28,7
Южен Централен	698,4	19,0	707,4	19,9	901,0	27,2	734,1	20,3	719,0	20,2	717,9	23,2	545,4	19,8
Източник: Евростат и НСИ														

НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА РАЗГРАД

От 2009 г. количеството на събраните битови отпадъци се отчита от електронна везна, монтирана на входа на Регионално депо – Разград.

Данни за нормата на натрупване на отпадъците в Община Разград за периода 2009 г. – 2015 г. са представени в Таблица VIII.2-9 и Фиг. VIII.2-9.

Таблица VIII.2-9 Норма на натрупване на Община Разград за периода 2009 г. – 2015 г., кг/ж/г

Година	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
количество БО, тон	30 598,77	20 946,89	25 596,91	30 533,93	30 452,807	26 811,64	25 939,24
население, брой (по данни на НСИ)	54 720	53 918	51 095	49 982	49 424	48 925	48 183
норма на натрупване кг/ж/година	559,2	388,5	501	610,9	616,1	548,01	538,3

Източник: Община Разград и НСИ (данни за население)

Фиг. VIII.2-9 Норма на натрупване, кг/ж/година, за община Разград

С цел осигуряване на единен и аргументиран подход при осъществяването на прогнозите за битови отпадъци през 2012 г. МОСВ утвърди *Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци*. В методиката се извеждат 5 групи населени места и следните референтни норми на натрупване за всяка група, приложими до 2015 г., както е представено в таблицата по-долу.

Таблица VIII.2-10 Норми на натрупване по групи населени места съгласно Методиката

Групи населени места	над 150 хил.	50-150 хил.	25-50 хил.	3-25 хил.	под 3 хил.
Норма на натрупване	410.3	349.6	334.9	295.5	241.7

Източник: НПУО 2014-2020 г., Анализ на БО, МОСВ

Източникът на данни, който би могъл да даде реална представа за генериране на битови отпадъци, са електронните везни на депата.

Нормата на натрупване на населените места от Община Разград за последните пет години (2011 г. – 2015 г. вкл.) варира в границите от 501 ÷ 616 кг/ж/г.

Видно от горните данни е, че нормата на натрупване за населените места от Община Разград е по-висока от средната за населени места с аналогично население. Последното се обяснява с факта, че почти всички населени места от Община Разград (без общинския център) са от т.нар. райони тип В – еднофамилни къщи в селата с население до 3 000 души. Последните се характеризират както с голямо количество биоразградими отпадъци, така и с голямо количество селскостопански отпадъци (торови маси) – последните формирани при отглеждането на животни. Следва да се отбележи, че торовият отпадък не е битов отпадък. Той попада в по-строгите и специфични разпоредби на Регламент 1774/2002/ ЕС за животинските субпродукти, транспониран с *Наредба №20/10.02.2006 г. за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях, и на специфично рисковни материали извън обектите, регистрирани в РВМС*, издадена от Министерството на земеделието и храните.

Източници на образуваните битови отпадъци

Попълнената от общините информация в специално разработените за целта въпросници през 2013 г. дава основание да се направи извод, че преобладаващата част от битовите отпадъци се генерира от домакинствата – между 80 и 90%, и между 10% и 20% – от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти. Вариацията на тези проценти е в зависимост от големината на населените места.

За община Разград (включваща предимно населени места с население под 3 000 жители) образуваните битови отпадъци от бизнеса представляват едва 2% от общото количество битови отпадъци от територията на общината (по данни от 2015 година).

VIII.2.1.2. МОРФОЛОГИЧЕН СЪСТАВ НА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА РАЗГРАД

Информацията от общините, предоставили данни за състава на битовите отпадъци, се различава значително. В повечето случаи тази информация не е основана на извършени морфологични проучвания, а представлява експертна (субективна) преценка за съществуващия състав на БО от общинските служители. Въпреки това, данните от общините позволяват да се направят определени изводи:

- Не се използва единна методика за оценка на състава на битовите отпадъци, основаваща се на точно определени видове. Използвани са повече от 30 различни подхода.
- Стойностите за определени видове битови отпадъци се различат значително между общини от приблизително еднакъв тип. С малки изключения, общините представят

състава на битовите отпадъци обобщен за цялата община, без да се прави разграничение между различни типове населени места.

За уточняване на състава на битовите отпадъци през последните години в редица общини обаче са извършени и целенасочени проучвания на състава на БО.

С цел унифициране на подхода на общините за осъществяване на анализ на състава на отпадъците през 2012 г. МОСВ утвърди *Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци*. В методиката е направен задълбочен анализ на тенденциите в развитието на образуване на отпадъците, както и на тенденциите в развитието на материалите и връзката им с образуване на различните фракции. Определени са и основните параметри, влияещи върху нормата на натрупване и морфологичния състав на отпадъците. Морфологичният състав, предложен като референтни стойности в Методиката на основата на задълбочени проучвания, е представен по групи населени места в таблицата по-долу.

Таблица VIII.2-11 Морфологичен състав на БО съобразно населението на населените места, %

Населени места	под 3 хиляди	3-25 хиляди	25-50 хиляди	50-150 хиляди	над 150 хиляди
Хранителни	15.60%	23.20%	28.00%	30.60%	28.90%
Хартия	6.10%	8.50%	8.10%	9.40%	11.40%
Картон	4.00%	5.50%	6.90%	8.20%	9.40%
Пластмаса	10.30%	10.10%	12.80%	15.40%	11.30%
Текстил	2.00%	3.70%	2.90%	2.90%	2.80%
Гума	1.00%	0.90%	1.00%	1.00%	0.90%
Кожа	1.00%	0.90%	1.00%	1.00%	0.90%
Градински	30.90%	21.70%	13.10%	11.00%	11.00%
Дървесни	2.90%	2.00%	2.90%	2.10%	2.00%
Съкло	2.40%	6.10%	7.00%	7.80%	9.20%
Метали	1.90%	2.00%	2.00%	2.00%	1.90%
Инертни	21.30%	14.80%	13.70%	8.00%	9.70%
Опасни	0.60%	0.60%	0.60%	0.60%	0.60%
Общо	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

Източник: Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, МОСВ, 2012 г.

Таблица VIII.2-12 Морфологичен състав на БО съобразно населението на населените места, кг/ж/г.

2012-2015 г.	под 3 хиляди	3-25 хиляди	25-50 хиляди	50-150 хиляди	над 150 хиляди
Хранителни	37,3	68.7	93.8	107.0	118.7
Хартия	14,7	25.0	27.0	33.0	46.9
Картон	9,7	16.3	23.1	28.7	38.6
Пластмаса	25,0	29.7	42.9	54.0	46.4
Текстил	4,8	11.0	9.7	10.3	11,5
Гума	2,3	2.8	3.2	3.4	3.8
Кожа	2,3	2.8	3.2	3.4	3.8
Градински	74,6	64.0	44.2	38.2	44,7
Дървесни	7,1	6.0	9.7	7.2	8,1
Съкло	5,7	18.0	23.6	27.4	37,8
Метали	4,7	5.8	6.6	7.0	7,8
Инертни	51,6	43.6	45.9	27.8	39,8

2012-2015 г.	под 3 хиляди	3-25 хиляди	25-50 хиляди	50-150 хиляди	над 150 хиляди
Опасни	1,5	1.8	2.0	2.2	2,4
Общо	241.7	295.5	334.9	349.6	410,3

Източник: Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, МОСВ, 2012 г.

http://www5.moew.government.bg/wp-content/uploads/file/Waste/Municipal_Waste/Methodika-2012.pdf

В малките населени места под 3 хил. ж. и от 3 до 25 хил. ж. с най-голям относителен дял са биоразградимите отпадъци – около 60%, като градинските са водещи с относителен дял 30% в най-малките населени места, а хранителните – с малък превес над градинските в групата на населените места от 3 до 25 хил. ж. С увеличаване на броя жители нараства и съдържанието на хартия и картон в битовите отпадъци – от 10% на 20%, както и на хранителни отпадъци – от около 15% на около 30%.

Във връзка с изчисленията, които общините е необходимо да изготвят с цел доказване пред МОСВ на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, общините са задължени на определена периодичност да извършват морфологичен анализ на битовите си отпадъци, като използват методиката, утвърдена през 2012 г. Това ще даде възможност за съпоставимост на данните и проследяване на тенденциите за промените в морфологията на битовите отпадъци.

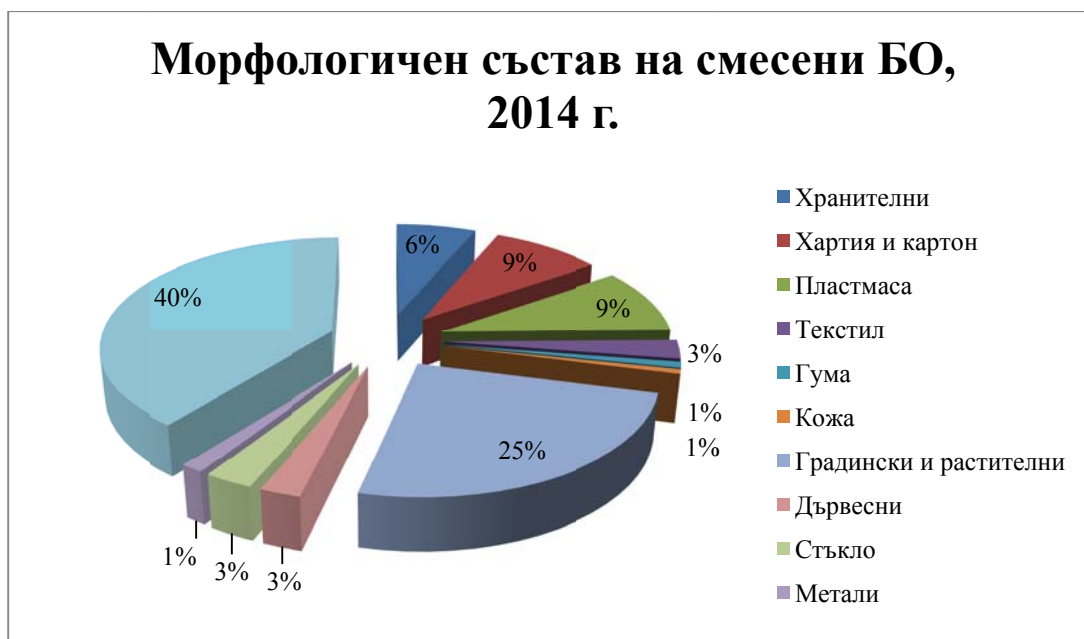
„Морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград” е извършен през 2014 година. Изготвени са междинни отчети и окончателен доклад за морфологичния състав на битовите отпадъци от регион Разград.

В Таблица VIII.2-13 са представени данни за морфологичния анализ на битовите отпадъци, постъпващи на територията на Регионално депо – Разград от община Разград.

Таблица VIII.2-13 Морфологичен състав на БО в Община Разград, 2014 г.

Морфологична фракция	Общо за община Разград		Според вида на населеното място	
	Маса, кг средно за общината	Общо % съдържание	% съдържание села	% съдържание град Разград
Хранителни	1399,88496	6,46	6,28	6,59
Хартия и картон	1940,95149	8,96	8,4	9,35
Пластмаса	2023,28975	9,34	10,44	8,58
Текстил	585,705934	2,71	2,84	2,61
Гума	183,018522	0,85	0,78	0,89
Кожа	141,402216	0,65	0,96	0,44
Градински и растителни	5364,801	24,77	24,94	24,65
Дървесни	546,708458	2,52	2,53	2,52
Стъкло	624,80418	2,88	3,18	2,68
Метали	294,288642	1,36	1,53	1,24
Инертни	8554,74485	39,5	38,12	40,45
Общо	21659,6	100	100	100

*Данните са само за отпадък с код 20 03 01 Смесени битови отпадъци

Фиг. VIII.2-10 Морфологичен състав на отпадък с код 20 03 01 Смесени битови отпадъци, генериран на територията на община Разград

Основната част от смесените битовите отпадъци, образувани на територията на община Разград, са инертните отпадъци. Делът на биоразградимите отпадъци е 33,75% (включващи хранителни, градински и растителни отпадъци, дърво).

Отпадъците от хартия и картон, пластмаса, съкло и метал представляват 22,54% от общото количество генерирани смесени битови отпадъци в общия поток.

VIII.2.1.3. КОЛИЧЕСТВО ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНИ, РЕЦИКЛИРАНИ, ОПОЛЗОТВОРЕНИ И ОБЕЗВРЕДЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Наблюдава се тенденция на постепенно нарастване на дела на предадените за рециклиране битови отпадъци в България. В абсолютни стойности за страната това нарастване е от 350 тона (2006 г.) до 159 770 тона (2011 г.), което за същия период представлява нарастване от 0,01% до 5,8% от дела на общо образуваните битови отпадъци. Най-съществените причини са въвеждането на екологичната такса за депониране на битови отпадъци и прецизирането на измерването на количествата депонирани отпадъци при въвеждането на новите депа с електронно измерване на входящите отпадъци.

За целите на сравнителния анализ за мястото на България сред страните от ЕС по отношение на методите на третиране на битовите отпадъци в следващите три таблици е представена информация от статистическите данни на Евростат (НПУО 2014-2020 г.).

Таблица VIII.2-14 Рециклирани битови отпадъци – кг/ж/г

	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Средно за ЕС- 27	122	125	129	132
България	119	136	122	103

Източник: НПУО 2014-2020 г. (Анализ на отпадъците)

Таблица VIII.2-15 Компостиращи битови отпадъци – кг/ж/г

	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Средно за ЕС- 27	70	68	68	71
България	0	0	11	13

Източник: НПУО 2014-2020 г. (Анализ на отпадъците)

Както се вижда от представените данни, България се доближава до средното ниво на рециклиране на битови отпадъци на жител, но значително изостава от средното ниво на компостиране на битови отпадъци на жител. България не отчита изгаряне на битови отпадъци, в т.ч. с оползотворяване на енергията. В България няма организирана система за събиране на информация за обхванатите домакинства с домашно компостиране и съответните количества компостиращи отпадъци не се отчитат.

Таблица VIII.2-16 Изгорени битови отпадъци – кг/ж/г

	2009	2010	2011	2012
Средно за ЕС- 27	111	114	119	116
България	0	0	0	0

Източник: НПУО 2014-2020 г., Анализ на отпадъците

Таблица VIII.2-17 Изгорени битови отпадъци с оползотворяване на енергията, кг/ж/г

WST_OPER Total incineration (including energy recovery)

UNIT Kilograms per capita

GEO/TIME	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ЕС - 28			104	109	111	113	119	117	122
ЕС - 27	98	104	105	110	112	114	120	118	123
България	0	0	0	0	0	0	0	0	7

Източник: Евростат <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Фиг. VIII.2-11 Изгорени битови отпадъци с оползотворяване на енергията, кг/ж/г за периода 2005-2013 г.

Таблица VIII.2-18 Битови отпадъци изгорени, кг/ж/година

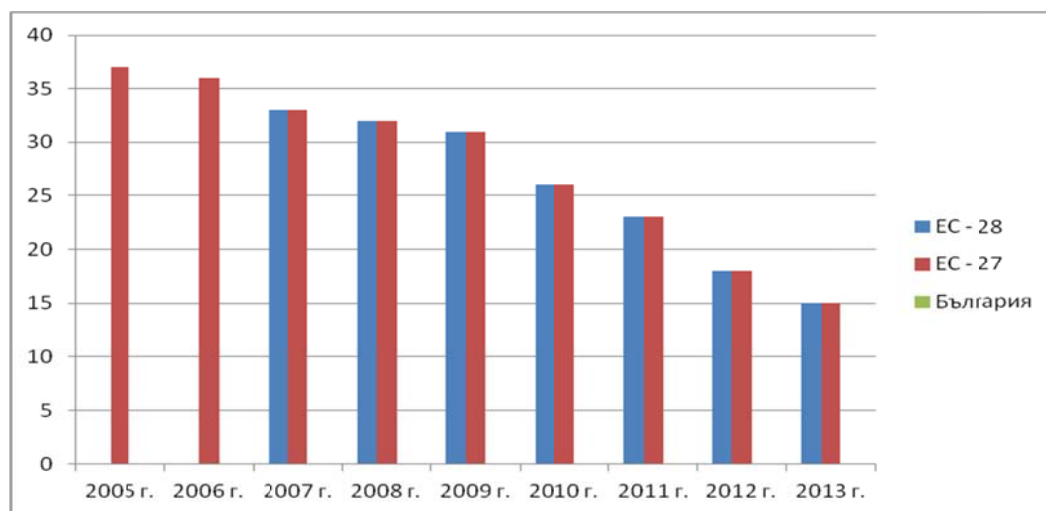
WST_OPER

Incineration / disposal (D10)

UNIT

Kilograms per capita

GEO/TIME	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
European Union (28 countries)			33	32	31	26	23	18	15
European Union (27 countries)	37	36	33	32	31	26	23	18	15
Bulgaria	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Фиг. VIII.2-12 Битови отпадъци изгорени / обезвредени (D10), кг/ж/година

Очаква се обаче рязко намаляване в близките години на количествата депонирани битови отпадъци, тъй като до една година в регион Разград ще бъде изградено съоръжение за сепариране на битовите отпадъци. Намаляване количеството на депонираните битови отпадъци за сметка на оползотворените ще доведе до намаляване (отпадане необходимостта от заплащане – в случай на изпълнение на двете цели по чл.31 ЗУО) на отчисленията по чл.64 ЗУО.

Регионалната система за управление на отпадъците за регион Разград ще включва следните съоръжения:

Таблица VIII.2-19 Инсталации, включени в регионална система за управление на отпадъците за регион Разград и капацитет

Инсталация	Капацитет
Клетки за неопасни отпадъци №№1 и 2	123,2 [t/24h]; 450 240 [t]*
Инсталация за сепариране на битови отпадъци	<ul style="list-style-type: none"> Общ капацитет – 40 000 т/г.** Дневен капацитет – 128 т/дневно;**
Инсталация за оползотворяване на биоразградими отпадъци (Инсталация за компостиране)	<ul style="list-style-type: none"> Общ капацитет – 3 000 т биоотпадъци/г.** Дневен капацитет – 12 т/дневно;**

Източник: *КР № 248-Н0/2008 г.; **ДОВОС за „Интегрирана система от съоръжения за третиране на неопасни отпадъци от регион Разград“

По-подробни данни за Инсталацията за сепариране на битови отпадъци и Инсталацията за компостиране за регион Разград са представени в Анализ на инфраструктурата на отпадъците.

Таблица VIII.2-20 Данни за битови отпадъци от Община Разград – оползотворени, рециклирани, депонирани към момента на изготвяне на Програмата

Вид на отпадъците	Количество оползотворени / рециклирани, тон	Съотносимост към общото количество събрани, %	Забележка
Разделно събрани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали чрез системите за разделно събиране (2015 г.)	108,9	42	Данните са за 2015 година
Рециклируеми отпадъци от сепариращите инсталации от смесения битов отпадък	0	0	Ще се генерират след въвеждане в експлоатация на Инсталация за сепариране за регион Разград
Отпадъци, предадени за оползотворяване (извън предадените за рециклиране по предходните точки – например предадени за изгаряне с оползотворяване на енергията)	0	0	Няма данни
Разделно събрани и оползотворени битови биоотпадъци	0	0	Система за разделно събиране на битови биоотпадъци ще се изгради и започне да функционира след изграждане на Инсталация за компостиране
Депонирани биоразградими битови отпадъци		100	Цялото количество генерирани битови отпадъци, се подлага на обезвреждане (депониране в РД – Разград)

Към момента на изготвяне на настоящата Програма за управление на отпадъците на Община Разград за периода 2017-2020 г. все още не са изградени основни съоръжения – част от Регионалната система за управление на отпадъците за регион Разград, а именно – Инсталация за сепариране (сортиране) на битови отпадъци и Инсталация за оползотворяване на биоразградими отпадъци (компостиране).

Всички битови отпадъци, генерирани на територията на населените места от регион Разград и в частност – от община Разград, се подлагат на обезвреждане посредством

депониране в клетки за неопасни отпадъци, изградени на територията на Регионално депо – Разград.

КОЛИЧЕСТВО РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ И РЕЦИКЛИРАНИ ОТПАДЪЦИ ОТ ХАРТИЯ И КАРТОН, ПЛАСТМАСА, СТЪКЛО И МЕТАЛИ ЧРЕЗ СИСТЕМИТЕ ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ

Хартия и картон, пластмаса и стъкло

За изпълнение на задълженията си съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на община Разград е сключил договор с „ЕКОПАК България” АД с цел осигуряване на разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на град Разград. В края на 2006 година „ЕКОПАК България” АД разполага 165 контейнера за разделно събиране на опаковки на територията на града, като по този начин се обхваща население от 38 776 души. Системата се реализира чрез цветни контейнери със специализирани отвори за различните видове опаковки. Контейнерите са с обем 1.1 куб.м., като един комплект контейнери обслужват 750 жители. Един комплект контейнери се състои от три цвята контейнери: син – за хартия и картон; жълт – за метал и пластмаса и зелен – за стъкло.

Таблица VIII.2-21 Количества разделно събрани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло от въведената система за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на гр. Разград

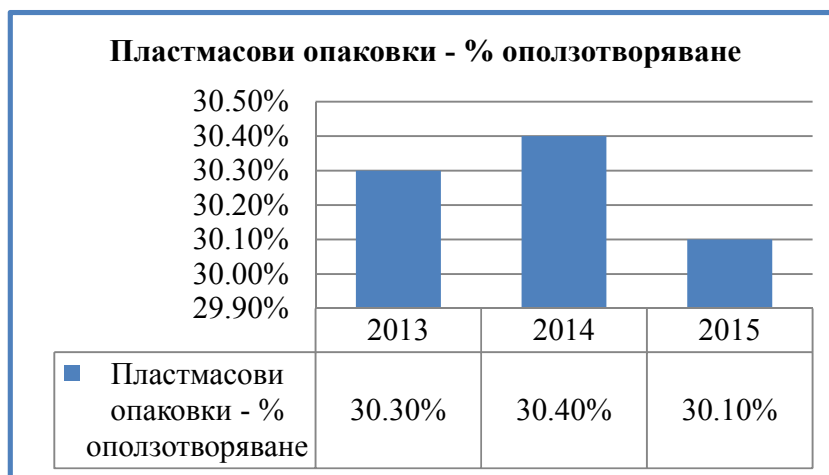
Година	Вид отпадък	Събрани в контейнерите за разделно събиране, тонове	Върнати за обезвреждане на РД – Разград, тонове	Приети за последващо оползотворяване, тонове	% оползотворени отпадъци от общото събрано количество
2013	Пластмасови опаковки	108.08	75.361	32.719	30.3
	Хартиени опаковки	99.130	39.434	59.696	60.2
	Стъклени опаковки	52.360	33.936	18.424	35.2
2014	Пластмасови опаковки	103.7	72.200	31.500	30.4
	Хартиени опаковки	89.82	35.600	54.220	60.4
	Стъклени опаковки	64.46	41.800	22.660	35.2
2015	Пластмасови опаковки	103.78	72.580	31.200	30.1
	Хартиени опаковки	91.52	36.510	55.010	60.2
	Стъклени опаковки	64.66	41.970	22.690	35.1
2016*	Пластмасови опаковки	22.83	18.455	4.375	19.2
	Хартиени опаковки	25.2	18.491	6.709	26.6
	Стъклени опаковки	12.73	8.259	4.471	35.1
*Забележка: За 2016 година периодът на отчитане обхваща м. ануари до м.март включително.					

На фиг. VIII.2-13 е представен % рециклирани хартиени опаковки за периода 2013 – 2015 година от територията на град Разград.

Фиг. VII.2-13 Рециклирани хартиени опаковки, %

На фиг. VIII.2-14 е представен % рециклирани пластмасови опаковки за периода 2013-2015 година от територията на град Разград.

Фиг. VII.2-14 Рециклирани пластмасови опаковки, %

На фиг. VIII.2-15 е представен % рециклирани стъклени опаковки за периода 2013 – 2015 година от територията на град Разград.

Фиг. VII.2-15 Рециклирани стъклени опаковки, %

С уведомление от март 2016 година организацията по оползотворяване „ЕКОПАК България” АД заявява на кмета на община Разград неефективност на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки от територията на град Разград.

В изпълнение на изискванията на чл. 26 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки във връзка с изпълнение на задълженията по чл. 19, ал. 3, т. 7 от Закона за управление на отпадъците, кметът на община Разград е иницирал проучване на възможности за сключване на договор с друга организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки.

При липса на интерес от другите регистрирани организации за оползотворяване на опаковки за организирани на система за разделното им събиране на територията на град Разград, изпълнението на задълженията на кмета на общината ще се извършва от други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

През февруари 2017 година община Разград сключва договор с „Екобулпак“ АД като са определени 150 точки за разделно събиране на отпадъци от опаковки от територията на населените места в община Разград.

Метали

В изпълнение на задълженията си за разделното събиране на метали от домакинствата кметът на Община Разград е сключил през май 2015 година договори с две юридически лица, притежаващи разрешителни документи по реда на Закона за управление на отпадъците.

За разделно събиране на отпадъци от черни и цветни метали от домакинствата са определени две площадки, както следва:

Площадка № 1 с адрес: гр. Разград, ул. „Перистър“ № 1, поземлени имоти с идентификатори 61710.505.322 и 61710.505.323 по КК на град Разград. Обща площ: 3 400 кв.м. Оператор: „МЕТАЛ ЕКСПРЕС“ ООД, Разрешение за дейности с отпадъци: 10-ДО-646-00/2013 г.

Площадка № 2 с адрес: с. Ясеновец, общ. Разград, м-ст „Юртлука“, поземлени имоти с идентификатор 020203 и 020204 в землището на с. Ясеновец, общ. Разград. Обща площ: 1 932 кв.м. Оператор: „СКРАП МЕТАЛ-89“ ЕООД, Разрешение за дейности с отпадъци: 10-ДО-629-01/2013 г.

В съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците и подзаконовите му нормативни актове дружествата, оператори на тези площадки, ежегодно докладват пред ИАОС към МОСВ за количествата рециклирани/оползотворени метални отпадъци, в т.ч. разделно събраните такива от територията на община Разград.

КОЛИЧЕСТВО РЕЦИКЛИРУЕМИ ОТПАДЪЦИ ОТ СЕПАРИРАЩИТЕ ИНСТАЛАЦИИ ОТ СМЕСЕНИЯ БИТОВ ОТПАДЪК
--

Към момента на изготвяне на програмата на територията на община Разград не е въведена в експлоатация инсталация за сепариране на смесения поток битови отпадъци.

Планираната за изграждане инсталация за сепариране е на етап приключила процедура по реда на Глава Шеста на Закона за опазване на околната среда и изготвени инвестиционни проекти.

Община Разград разполага с подготвен проект за кандидатстване за финансирането на инсталацията по ОП „Околна среда 2014-2020 г.”.

Съгласно технически проекти за инсталацията за сепариране на смесен поток битови отпадъци се очаква годишно да бъдат образувани до 9 208 т рециклируеми отпадъци (метали, стъкло, хартия, пластмаса), които да бъдат предавани за последващо оползотворяване.

С цел увеличаване на количеството на сепарираните отпадъци и на база доклада за морфологичния състав на смесените БО от 2014 година община Разград е стартирала проучване и възлагане на преработка на инвестиционните проекти за изграждането на инсталацията за сепариране на смесените битови отпадъци.

КОЛИЧЕСТВО ОТПАДЪЦИ ПРЕДАДЕНИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ (Извън предадените за рециклиране по предходните точки, например предадени за изгаряне с цел оползотворяване на енергията)
--

Отделянето на фракция от горими отпадъци може да се реализира в случаи, че се осигури предаване на отпадъците за последващо съвместно изгаряне в инсталации, които отговарят на изискванията на *Наредба №6 от 28.07.2004 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци.*

Към момента на изготвяне на програмата на територията на община Разград не е въведена в експлоатация инсталация за сепариране на смесения поток битови отпадъци.

Съгласно технически проекти за инсталацията за сепариране на смесен поток битови отпадъци се очаква годишно да бъдат образувани до 3 600 т леки фракции (RDF), които да бъдат предавани за последващо оползотворяване – изгаряне.

КОЛИЧЕСТВО РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ БИТОВИ БИООТПАДЪЦИ

Количеството на разделно събраните битови биоотпадъци (зелени отпадъци) може да се раздели на 2 групи:

- Отпадъци, които ще се подлагат на домашно компостиране;
- Отпадъци, които ще се събират разделно и ще се третират в Инсталация за компостиране.

Съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС №20 от 25.01.2017 г. дейността по компостиране на място се счита за дейност по предотвратяване образуването на отпадъците и не се отчита за изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци.

Към момента на изготвяне на програмата на територията на община Разград не е въведена в експлоатация инсталация за компостиране на битови биоотпадъци отпадъци.

Планираната за изграждане инсталация за компостиране е на етап приключила процедура по реда на Глава Шеста на Закона за опазване на околната среда и изготвени инвестиционни проекти.

Община Разград разполага с подготвен проект за кандидатстване за финансирането на инсталацията по ОП „Околна среда 2014-2020 г.”.

В инсталацията за компостиране се предвижда се третират зелени отпадъци и отпадъци от пазарите за плодове и зеленчуци, разделно събрани.

Капацитетът на проектираната инсталация за компостиране е до 3 000 т/годишно разделно събрани биоотпадъци.

Планираното производство на компост от инсталацията възлиза на 1200 т/год.

С цел увеличаване на количеството на оползотворени биоотпадъци и на база доклада за морфологичния състав на смесените БО от 2014 година община Разград е стартирала проучване и възлагане на преработка на инвестиционните проекти за изграждането на инсталацията за компостиране.

КОЛИЧЕСТВО ДЕПОНИРАНИ БИОРАЗГРАДИМИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ
--

Въпреки че България е с едни от добрите показатели и тенденции в ЕС относно образуваните битови отпадъци на жител, страната ни все още е с много високи нива на депонираните битови отпадъци.

Фиг. VIII.2-16 Общо депонирани битови отпадъци на депата в България (1999-2011 г.), хил. тона
Източник: НСИ

Положителна е тенденцията, че за разглеждания период количеството на депонираните битови отпадъци в Р България намалява с около 20%, което след известно покачване след 2006 г. достига най-ниско ниво през 2012 г.

Много по-неблагоприятен е показателят депонирани битови отпадъци на жител за България спрямо средното ниво на показателя за ЕС. В България количеството на депонирани отпадъци намалява с по-бързи темпове от средното за ЕС, но в България се депонират почти два пъти повече битови отпадъци на жител от средноевропейското ниво (вж. Таблица VIII.1-22).

Таблица VIII.2-22 Съпоставка на депонирани битови отпадъци в ЕС-27 и България за периода 2008-2012 г., кг/жител/година

	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Средно за ЕС- 27	199	192	186	171	162
България		460	411	349	318

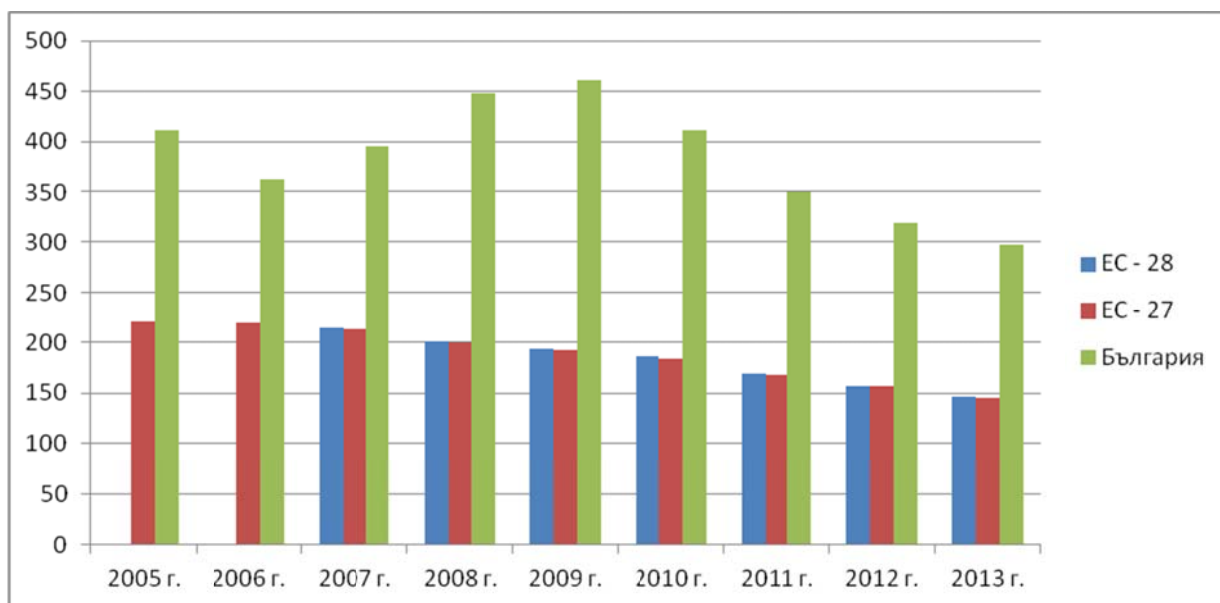
Източник: НПУО 2014-2020 г., Анализ БО /Евростат/

Таблица VIII.2-23 Депонирани / обезвредени БО (D1-D7, D12) в ЕС и България, кг/ж/година

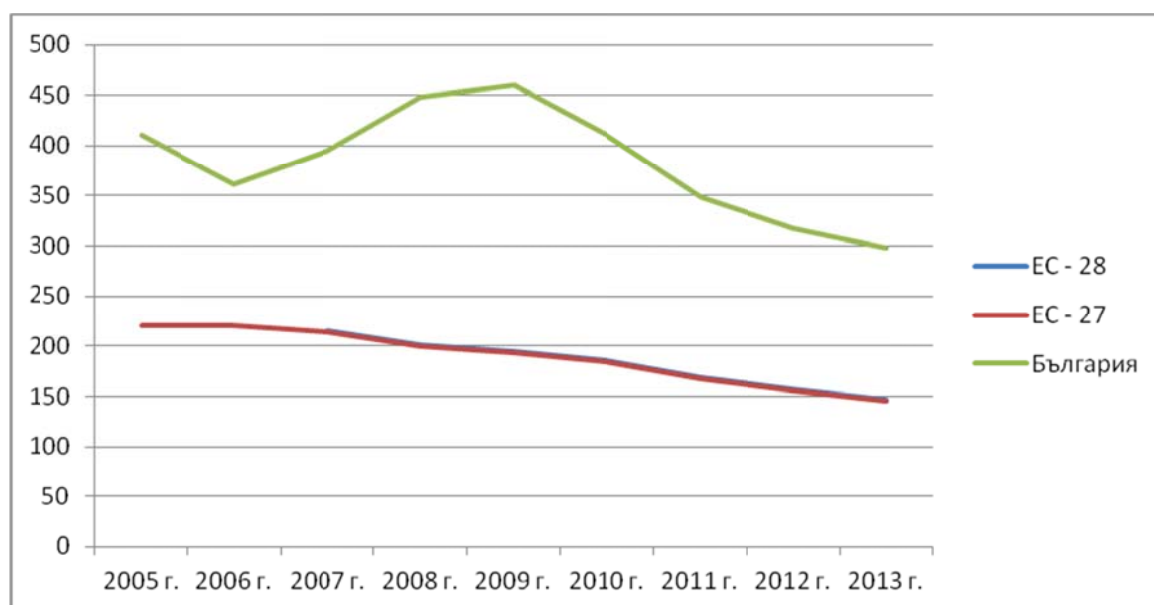
WST_OPER Landfill / disposal (D1-D7, D12) / Депонирани (D1-D7, D12)

UNIT Kilograms per capita / Килограм за жител

GEO/TIME	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ЕС – 28			215	201	194	186	169	157	147
ЕС – 27	221	220	214	200	193	184	168	156	146
България	411	362	395	448	460	411	349	318	298

Фиг. VIII.2-17 Депонирани / обезвредени БО (D1-D7, D12) в ЕС и България, кг/ж/година

Фиг. VIII.2-18 Депонирани / обезвредени БО (D1-D7, D12), кг/ж/година

Към момента на изготвяне на настоящата програма всички битови отпадъци, които се генерират на територията на община Разград се подлагат на обезвреждане посредством депониране – операция с код D5. Община Разград има сключен договор за сътрудничество с ООП „Екобулпак“ като са обособени точки за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на населените места в общината.

Регионално депо – Разград, включващо два броя клетки за неопасни отпадъци, изградени на негова територия, се експлоатира от 2008 г. Количеството на обезвредените

посредством депониране (операция с код D5) отпадъци за периода 2008 г. – 2015 г. е показано в таблицата по-долу.

Таблица VIII.2-24 Количеството депонирани отпадъци на „Регионално депо – Разград” за периода 2008 г. - 2015 г.

Година	Отпадъци в клетки за неопасни отпадъци, т/г		Общо депонирани отпадъци, т/г
	Клетка 1	Клетка 2	
2008	38 542	--	38 542
2009	33 260	--	33 260
2010	33 227	--	33 227
2011	45 298	--	45 298
2012	52 475	--	52 475
2013	29 165	24 375	53 540
2014	12 529	34 180	46 709
2015	6 502	44 902	51 404
Общо	354 455		

Таблица VIII.2-25 Отпадъци, обезвредени чрез депониране на територията на „Регионално депо – Разград”, по видове и по количество, за периода 2009 г. – 2015 г.

Код	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
02 02 99	172						
02 02 04							29.9
02 03 04	274.54	4 430.31	4 843.82	3 850.44	3289.28	2385.98	58.02
02 03 05			67.74	130.62		11.72	246.52
04 02 09						0.78	
04 02 22		17.06	189	84.88			
10 09 03					22.18		
10 09 99	145.26	32.16	92.46	80.78	2.86		
10 12 08		391.28	1 348.74	663.84			
12 01 05			0.72				
12 01 17					3.04	9.4	16.78
15 02 03		0.76				350.86	3 285.68
16 11 04					340.62		
17 01 07		57.02	40.68	79.56	22.10	307.4	4 244.06
17 05 06		6.78					
17 06 04			3.72				
17 09 04		207.06	650.38	826.16	997.76	344.42	226.75
19 08 01			0.54	17.58			
19 08 05			19.10	86.76			
19 09 05						6.74	10.6
19 12 12						63.42	419.338
20 03 01	32 668.54	6 024.97	34 657.79	8750.81	14050.06	38 756.83	37 090.26
20 03 02		6.58					
20 03 03		1 040.82	3 296.04	4 350.38	5 161.9	4441.3	5581.92
20 03 99			24.32	154.54	2.42		

Съгласно проектни данни за инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци оползотворимите отпадъци от смесения поток БО представляват 32% от постъпващите битови отпадъци на Регионално депо – Разград.

Биоразградимите отпадъци, събрани разделно от територията на региона, съгласно проектни проучвания са около 4 000 т/год или около 10% от общото количество битови отпадъци.

Предстои преработка на проекта за инсталацията за сепариране и инсталацията за компостиране. Целта на преработката е достигане на по-висок процент сепариране на оползотворимите фракции от общия отпадък.

Остатъкът от битовите отпадъци, които не подлежат на рециклиране / оползотворяване ще се подлагат на депониране.

VIII.2.1.4. СТЕПЕН НА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛИТЕ ПО ЧЛ. 31, АЛ.1 ЗУО

Законови положения по отношение изпълнение на целите по чл. 31, ал.1 ЗУО

Съгласно чл. 26, ал.1, т.6 Общото събрание на Регионалното сдружение за управление на отпадъците за даден регион взема решения за разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 ЗУО.

Във всеки от регионите, определени с НПУО 2014-2020 г. системите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци осигуряват като минимум изпълнението на следните цели:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Във всеки от регионите целите се постигат поетапно и се изпълняват **съвместно от всички общини** в региона, в съответствие с решението по чл. 26, ал. 1, т. 6.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 за подготовка **за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали**, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, се прилагат, както следва:

1. до 1 януари 2016 г. – най-малко 25 на сто от общото им тегло;
2. до 1 януари 2018 г. – най-малко 40 на сто от общото им тегло;
3. до 1 януари 2020 г. – най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Кметовете на общините във всеки от регионите, определени с НПУО, осигуряват съвместно постигането на следните регионални цели **за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци**:

Най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

Целта по чл. 31, ал. 1, т. 2 ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци се изчислява за всяка година като процент на количеството депонирани биоразградими отпадъци спрямо количеството на образуваните биоразградими отпадъци през 1995 г. в Република България. За 2020 г. разрешените за депониране биоразградими отпадъци в съответния регион са 109 кг/жител.

Размерът на отчисленията по чл.64 ЗУО за битови отпадъци се намалява, когато **целите в регион**, определен с НПУО, са изпълнени от общините в съответствие с решението на общото събрание на регионално сдружение за разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 ЗУО, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1;
2. с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци.

Намаленията в размера на горепосочените отчисления **се прилагат независимо едно от друго**.

Кметовете на общините от регион Разград следва да извършват на всеки 5 години морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно методика, утвърдена със заповед на министъра на околната среда и водите. Морфологичният анализ на състава и количествата на битовите отпадъци трябва да бъде приключил не по-късно от 28 февруари 2017 г.

Степен на изпълнение н целите, които са поставени пред Общината Разград в съответствие с националното законодателство и разпределението на ангажиментите между общините и Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград

Съгласно чл. 31., ал.3 методът за изчисляване изпълнението на следните цели, а именно:

1. най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци;

2. най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.

се определят с наредбата за разделно събиране на биоотпадъци.

Съгласно чл.13, ал.3 от *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци* Методът за изчисляване изпълнението на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 ЗУО по образец №1 на Решение на Комисията от 18 ноември 2011 г. за установяване на правила и изчислителни методи за проверка на съответствието с целите, зададени в чл. 11, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, наричано „Решение на Комисията от 18 ноември 2011 г.“, като конкретните цели за общините се определят с мотивирана заповед на изпълнителния директор на ИАОС.

Целта по чл. 31, ал. 1, т. 2 ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци се изчислява за всяка година като процент на количеството депонирани биоразградими отпадъци спрямо количеството на образуваните биоразградими отпадъци през 1995 г. в Република България. За 2020 г. разрешените за депониране биоразградими отпадъци в съответния регион са 109 кг/жител.

Към момента на изготвяне на настоящата Програма за управление на отпадъците на Община Разград за периода 2017-2020 г. Общото събрание на Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Разград не е взело решение по отношение разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 ЗУО (изискване на чл.26, ал.1, т.6 ЗУО).

Дял на рециклиране на отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло
--

В настоящия раздел на Анализа са посочени данни на база извършените инвестиционни проучвания за изграждане на Инсталация за сепариране на битови отпадъци. В количествата рециклируеми отпадъци не са включени данни от системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали в общини от регион Разград.

По данни от изготвените инвестиционни проекти за изграждане на инсталацията за сепариране към Регионално депо – Разград се очаква количеството на рециклираните отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло за региона да е 9 200 т/годишно, което представлява 32% от постъпилото количество смесени битови отпадъци в инсталацията.

Съгласно морфологичен анализ, извършен през 2014 година за битовите отпадъци, образувани от територията на община Разград, количеството на рециклируемите материали в общия поток битови отпадъци възлиза 22,54 % от общото количество БО.

Във връзка с резултатите от извършения анализ на морфологичния състав на отпадъците за територията на община Разград ръководството на общината е инициирало

преработката на инвестиционните проекти за изграждането на двете инсталациите с цел постигането на по-висок процент оползотворяване на тези фракции.

Дял на разделно събраните рециклирани/оползотворени битови биоотпадъци

Съгласно проектни данни за инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци оползотворимите отпадъци от смесения поток БО представляват 32% от постъпващите битови отпадъци на Регионално депо – Разград.

Биоразградимите отпадъци съгласно проектни проучвания са около 4 000 т/год или около 10% от общото количество битови отпадъци.

Съгласно морфологичен анализ, извършен през 2014 година за битовите отпадъци, образувани от територията на община Разград, количеството на биоотпадъците в общия поток битови отпадъци възлиза на 7311,394 тона или 33,75 % от общото количество БО (включващи хранителни, градински и растителни отпадъци, дърво) , а на отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал представляват 22,54 % от общото количество генерирани смесени битови отпадъци в общия поток.

Във връзка с резултатите от извършения анализ на морфологичния състав на отпадъците за територията на община Разград ръководството на общината е иницирирало преработката на инвестиционните проекти за изграждането на двете инсталациите с цел постигането на по-висок процент оползотворяване на тези фракции.

VIII.2.2. АНАЛИЗ НА УТАЙКИТЕ ОТ ПСОВ

Утайките представляват органичен продукт, който се получава в резултат на пречистването на отпадъчни води след утаяването на остатъчните вещества. Те се генерират при отделянето на тези остатъчни продукти по време на различните етапи в процеса на пречистване на отпадъчните води. Утайките съдържат ценни за земеделието съставки (сред които органични вещества, азот, фосфор, калий, и, в по-малка степен, калций, сяра и магнезий), но също така те могат да съдържат и замърсители, които обикновено включват тежки метали, органични замърсители и патогенни организми. Качествата на утайките се определят от техния източник, от първоначалната концентрация на замърсители в пречистената вода, както и от техническите характеристики на извършените процеси, свързани с третирането на отпадъчни води и утайки.

Съгласно изискванията на ЕС и договорените преходни периоди по Програмата за прилагане на Директива 91/271/ЕС, населените места с над 10 000 ЕЖ следва да изградят и пуснат в експлоатация своите общински ПСОВ до началото на 2011 г., а за агломерации с ЕЖ от 2 000 до 10 000 – до 31.12.2014 г.

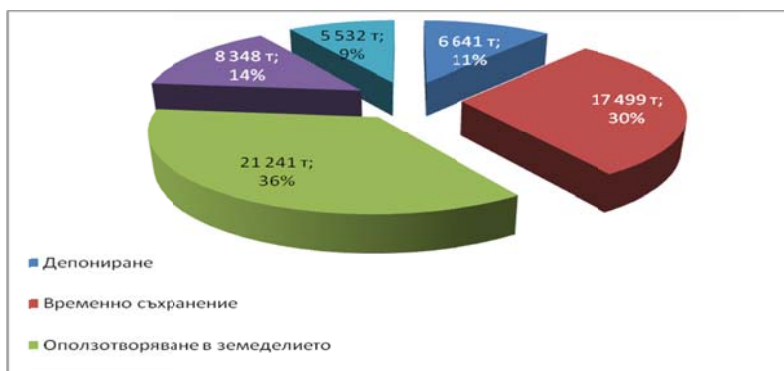
Източници на информация

Основните източници от информация за целите на анализа са:

- НПУО 2014-2020 г.;

- ПРОГРАМА за прилагането на Директива 91/271/ЕИО относно пречистване на отпадъчните води от населените места;
- Плановите за управление на речните басейни за Дунавски район с център Плевен;
- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор (НСУРВС) в Република България;
- Изпълнителна агенция по околна среда.
- Бизнес план на „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД с период на действие 2009-2015 г., с удължаване до 31-12-2016 г.
- Бизнес план на „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД с период на действие 2017-2020 г.
- ГДОС на „Биовет“.

По отношение на обезвреждането и оползотворяването на утайките от ПСОВ, фигурата по-долу показва съществуващото състояние по управление на утайките от ПСОВ в страната към 2012 г. (по данни на ИАОС).

Фиг. VIII.2-19 Количество и управление на утайките от ПСОВ в България, 2012 г. Източник: НСИ

Третиране на утайките от ПСОВ

При подходящо управление утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води са безопасни отпадъци, които не представляват опасност за природата и човешкото здраве. След тяхното третиране, те могат да бъдат от полза за околната среда, при условие, че се спазват определени правила. Съществуват редица възможности за оползотворяване и обезвреждане на утайки от отпадъчни води от ПСОВ. Някои от тях са дългогодишни практики, например, повторното им използване като тор и подобрител за почва върху селскостопански и нестопански земи. Други, например използването им като гориво за производство на енергия, представляват по-съвременни подходи. Съществуват възможности за обезвреждане на утайките и чрез депониране. Проекти по управление на отпадъците, предвидени за финансиране по ОПОС 2007-2013 г., предвиждат в балансите на регионалните депа да се депонират стабилизирани утайки до 2020 г.

По отношение на обезвреждането и оползотворяването на утайките от ПСОВ, проектът за Национален план за управление на утайките от отпадъчни води в България предвижда следните възможности през 2020 г., показани в таблицата по-долу, които не включват депонирането като метод.

Таблица VIII.2-26 Възможности за обезвреждане и оползотворяване на генерираните утайки през 2015 г. и 2020 г.

Начин на обезвреждане и оползотворяване	2015 г., %	2020 г., %
Съвместно изгаряне в циментови пещи	22	22
Съвместно изгаряне в електроцентрали	0	36
Рекултивирание на депа	10	8
Рекултивация на нарушени терени	50	49
Оползотворяване в земеделието	100	100

Източник: Национален план за управление на утайките от отпадъчни води в България

Таблицата показва, че съществуват достатъчно възможности за обезвреждане и оползотворяване на генерираните утайки от ПСОВ и обезвреждане чрез депониране не трябва да се разглежда като възможност, въпреки, че голяма част от новоизграждащите се регионални системи за управление на отпадъците предвиждат в баланса на техните депа да постъпват утайки от ПСОВ през първоначалния етап на експлоатация на депата.

Съществуващо състояние в община Разград

На територията на община Разград функционира само една селищна пречиствателни станции – ГПСОВ – Разград с оператор „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД – в пречиствателната станция постъпват битово-фекални и промишлени води.

Селищна пречиствателна станция за отпадъчни води е изградена и се експлоатира само в общинския център – гр. Разград. Тя е въведена в експлоатация през 1974 г., като след нея пречистените отпадъчни води заустват в река Бели Лом, водоприемник II-ра категория.

Към момента се изпълнява проект „Доизграждане, реконструкция на съществуващата канализационна и водопроводна мрежи и пречиствателната станция за отпадни води в Разград“.

Бенефициент по проекта е Община Разград, а асоцииран партньор – „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД.

Първи етап от проекта е приключен през септември 2015 година, като проекта са изпълнени следните дейности:

- Обследване и установяване на текущото състояние на ВиК мрежата и ГПСОВ Разград;

- Изготвени са инженеро-геоложки и хидрогеоложки проучвания;
- Изготвен е план за управление на утайките от пречиствателната станция;
- Идеен проект.

Вторият етап от изпълнение на проекта включва осигуряване на проектен капацитет на ГПСОВ Разград за приемане и пречистване на отпадните води от Разград, с. Стражец и с. Гецово, Гарова промишлена зона на гр. Разград и „Амилум“.

Съгласно данни от „Водоснабдяване Дунав“ ЕООД количеството образувани утайки от ГПСОВ – Разград за 2014 година са 562 тона. Те се третират предварително на изсушителни полета, част от ГПСОВ.

През 2016 година е стартирано проучване от оператора на ПСОВ за възможност за предаване на утайките за последващо оползотворяване.

Ежегодно образуваните утайки от ГПСОВ се изпитват от акредитирана лаборатория по показателите от Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието.

За образуваните от селищната пречиствателна станция утайки е наличен утвърден работен лист за класификация на отпадъка по отменената Наредба №3 за класификация на отпадъците.

Поради факта, че в ГПСОВ освен битово-фекални отпадъчни води се приемат и промишлени такива, утайките са определени с опасен код.

Тъй като по условията на Наредбата за утайките, не се допуска оползотворяване на утайки, които представляват или съдържат опасни отпадъци, то те не са предмет на разглеждане в програмата.

Други по-големи пречиствателни станции, експлоатирани на територията на общината са:

- ПСОВ „Биовет“ с оператор „Биовет“ – в пречиствателната станция постъпват битово-фекални води и промишлени води от инсталациите на дружеството;
- ПСОВ „Пилко“ с оператор „Пилко“ – в пречиствателната станция постъпват производствени, охлаждащи и битово-фекални води от кланичния комплекс, експлоатиран от дружеството.

Образуваните утайки от пречиствателната станция на „Биовет“ са класифицирани като опасен отпадък. Обезводнените утайки се съхраняват до въвеждане в експлоатация на проектирана от оператора инсталация за изгарянето им с цел получаване на енергия (оползотворяване).

Образуваните утайки от пречиствателната станция на „Пилко“ са с неопасен характер. Обезводняват се в налични съоръжения към ПСОВ. Предават се последващо обезвреждане на Регионално депо – Разград.

В съответствие с принципа „замърсителят плаща“ управлението на утайките от ПСОВ е отговорност на притежателя на отпадъка, т.е. на операторите на съответните пречиствателни станции.

Управлението на утайките от ПСОВ следва да има за цел намаляване до минимум на общото количество утайки, които се транспортират за окончателно обезвреждане чрез депониране.

VIII.2.3. АНАЛИЗ НА СТРОИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Определение

Съгласно ЗУО „строителни отпадъци“ са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Източници на информация

За целите на настоящият анализ е използвана информация от НСИ, Националния стратегически план за управление на строителни отпадъци до 2020 г., Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали и НПУО 2014-2020 г.

VIII.2.3.1. Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020 г.

Основната стратегическа цел, която е поставена в Национален стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011-2020 г., е до 2020 г. в България да бъде изградена развита система за управление на отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР), която да осигури не по-малко от 70% икономически целесъобразно рециклиране на отпадъците, образувани в резултат на строителните дейности. По този начин България ще отговори на изискванията, съгласно Рамковата Директива за отпадъците.

В Националния стратегически план за управление на отпадъци от строителство и разрушаване са определени конкретни цели за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци по години.

VIII.2.3.2. Европейски и национални цели за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци

Според Рамковата Директива за отпадъци до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, който определя поетапно по години целите, за да се достигне крайната цел през 2020 г.:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

За осигуряване постигането на целите за материално оползотворяване е въведен механизъм за отчитане на количествата на образуваните строителни отпадъци, а също така и на отделените и предадени за рециклиране отпадъци от етапа на проектиране на строително-монтажните работи до оползотворяването, повторната употреба, влягането на рециклирани строителни материали и депонирането на ОСР. По-подробно националните механизми и инструменти за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване са представени в анализа на прилаганите схемите за отпадъците.

VIII.2.3.3. Образувани и оползотворени строителни отпадъци

В следващата таблица са представени данни относно количествата образувани, обезопасени и оползотворени отпадъци от сектор строителство.

Таблица VIII.2-27 Строителни отпадъци, 2004-2011 г., тона

Отпадъци от строителство	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Образувани общо	5425624	3502737	1602662	5413788	1827808	1020610	76803	282716
Предадени за оползотворяване	22662	152455	330480	146114	218533	313143	7947	72939
Предадени за обезвреждане	599517	2126452	650083	1700021	929452	259725	33855	44788

Източник: НСИ, Заб.: Посочените количества се отнасят само за сектор „Строителство“

Таблица VIII.2-28 Строителни отпадъци кг/жител/година

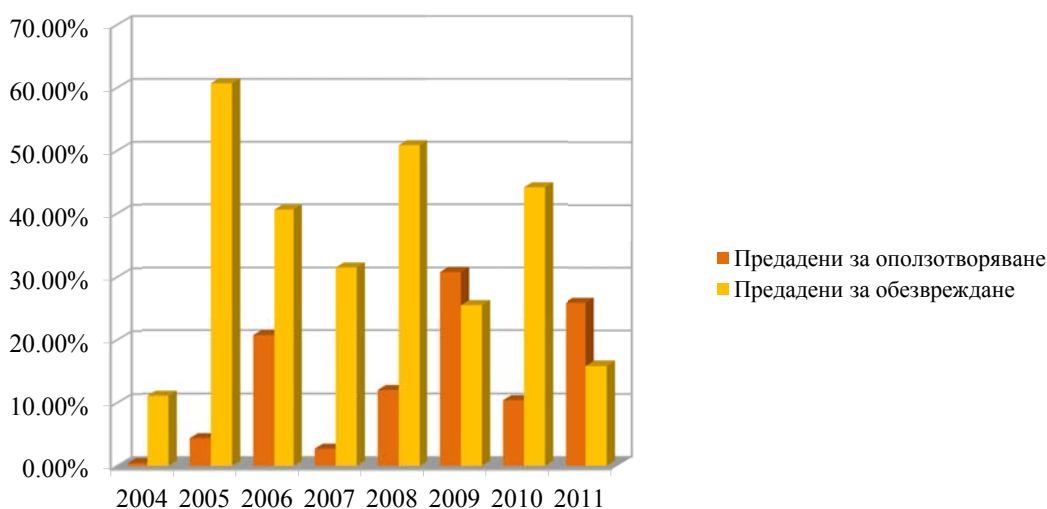
	2004 г.	2006 г.	2008 г.	2010 г.
Средно за ЕС – 27	1563	1692	1717	1713
България	385	133	240	10

Източник: НПУО 2014-2020 г.

Като цяло се отчита намаление в количествата образувани отпадъци от строителство през периода от 2007-2011 г. Това до голяма степен се дължи на големия спад в сектор „Строителство“ поради икономическата криза.

Строителните отпадъци са с относително малък относителен дял в общо образуваните производствени отпадъци в страната. Средно за четиригодишния период 2008-2011 г. строителните отпадъци представляват 6% от общо образуваните производствени отпадъци.

През същият период се наблюдава увеличение на предадените за оползотворяване строителните отпадъци спрямо общото количество образувани строителни отпадъци, като през 2009 г. и 2011 г. предадените за оползотворяване отпадъци надвишават предадените за обезвреждане строителни отпадъци (вж. следващата фигура).

Фиг. VIII.2-20 Строителни отпадъци, предадени за оползотворяване и обезвреждане, 2004-2011 г. Източник: НСИ

Пазарът за рециклирани строителни отпадъци в България не е достатъчно развит и използването на рециклирани строителни материали в строителството е слабо разпространено. Не се прилагат административни и икономически стимули за насърчаване на рециклирането на отпадъците от строителство и разрушаване. Това в голяма степен допринася за ниските нива на оползотворяване и рециклиране, които се наблюдават в страната през този период.

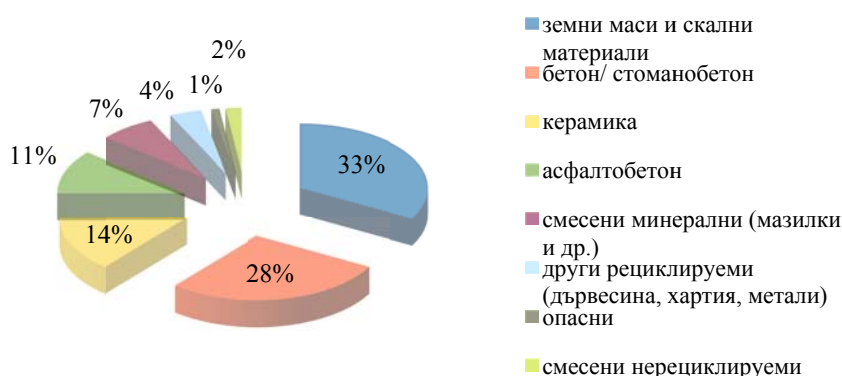
VIII.2.3.4. Морфология на строителните отпадъци

Както е посочено по-горе, съгласно *Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали* са определени специфични цели за оползотворяване на някои видове строителни отпадъци, а именно:

- Отпадъци от черни и цветни метали;
- Полимерни строителни материали (пластмаси);
- Строителни отпадъци от стъкло;
- Строителни отпадъци от дървесина;
- Строителна керамика;

- Строителни отпадъци от бетон;
- Строителни отпадъци от асфалт;
- Строителни отпадъци от строителство и ремонт на железопътна инфраструктура.

Най-разпространените видове строителни отпадъци са земни маси и скални материали (33%), бетон и стоманобетон (28%), също така керамика и асфалтобетон. Обобщените данни за морфологията на строителните отпадъци са представени на фиг. VIII.2-21.

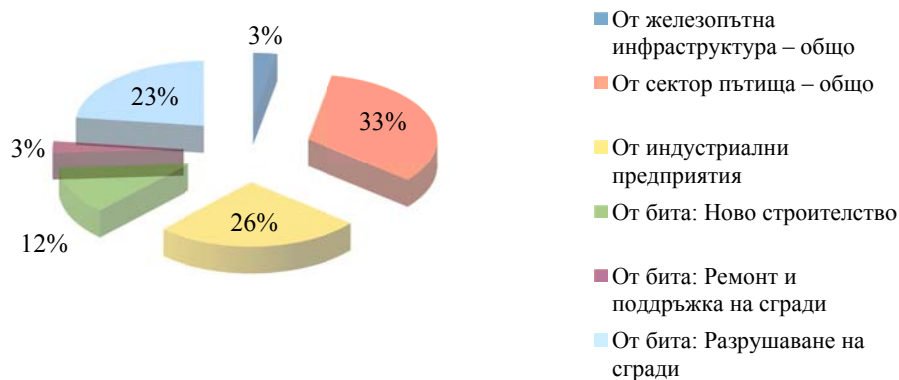

Фиг. VIII.2-21 Обобщени данни за морфологията на строителните отпадъци през 2009 г.
Източник: НСИ

VIII.2.3.5. Произход на строителните отпадъци според източника

Пътният сектор е основен генератор на строителни отпадъци, които възникват в процеса на строителство, реконструкция, рехабилитация и поддръжка на пътната инфраструктура. По данни от 2009 г. *пътният сектор е източник на около 33% от общото количество ОСР*, като тенденцията е неговият дял в общото количество ОСР да се запазва и дори да нараства. Друг голям генератор на строителни отпадъци са индустриалните предприятия, като от този сектор през същата година са образувани 26% от общото количество ОСР.

Сравнително голям дял от ОСР имат строителните отпадъци от разрушаване на сгради и от ново строителство, които често са свързани чрез разрушаване на дадена сграда и строителство на нова на нейно място и от ремонт и поддръжка. Най-малък е делът на ОСР от ремонтни дейности и от железопътната инфраструктура, тъй като както по-горе се посочи, че от години се прилага ведомствена нормативна уредба за оползотворяване на отпадъците от железопътния отрасъл. Данните за дяловото разпределение на ОСР са представени на Фиг. VIII.2-22.

Фиг. VIII.2-22 Дялово разпределение на строителните отпадъци от различни източници, 2009 г. Източник: НСИ

VIII.2.3.6. Строителни отпадъци на глава от населението в България и страните от ЕС

Важен показател, характеризиращ отпадъците от строителство и разрушаване, са строителните отпадъци на глава от населението. Като цяло за периода 2004-2010 г. стойностите на показателя „строителните отпадъци в килограми на глава от населението за България” са значително по-ниски от средните за Европейския съюз, като най-високата отчетена стойност е 385 кг/на глава от населението и е достигната през 2004 г., а средната стойност за ЕС през същата година е била 1563. През следващите години стойността на този показател за България намалява значително, като през 2010 г. достига минималната стойност от 10 кг/на глава от населението. Това се дължи основно на големия спад в сектора на строителството през тази година поради икономическата криза. Показателят варира между различните европейски страни, като неговата стойност зависи от традициите в строителството и от практиките, които са възприети, а също така и от методологията на отчитане на строителните отпадъци във всяка страна.

VIII.2.3.7. Инфраструктура за третиране на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Община Разград

Към момента на изготвяне на настоящата Програма на територията на община Разград няма изградени мощности за оползотворяване/рециклиране на строителни отпадъци – площадки за оползотворяване на строителни отпадъци, мобилни инсталации и др.

Действащото Регионално депо – Разград приема строителни отпадъци с цел обезвреждането им.

Количествата строителни отпадъци, постъпили за обезвреждане в РД-Разград за периода 2009-2015 година от общините, включени в регион Разград и от територията на община Разград са представени в Таблица VIII.2-29.

Таблица VIII.2-29 Строителни отпадъци, обезвредени чрез депониране на територията на „Регионално депо – Разград”, по видове и по количество, за периода 2009 г. – 2015 г.

Източник	Код	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Регион Разград	17 01 07	-	57.02	40.68	79.56	22.10	307.4	4 244.06
	17 05 06	-	6.78	-	-	-	-	-
	17 06 04	-	-	3.72	-	-	-	-
	17 09 04	-	207.06	650.38	826.16	997.76	344.42	226.75
	ОБЩО	-	270.86	694.78	905.72	1019.86	651.82	4470.81
Община Разград	17 01 07	-	-	-	-	-	307,4	4244.06
	17 09 04	-	87.88	634.76	801.16	855.84	324.08	209.34
	17 06 04	-	-	3.72	-	-	-	-
	ОБЩО	-	87.88	638.48	801.16	855.84	631.48	4453.4
% от количеството на регионално ниво	---	-	32.4%	91.9%	88.4%	83.9%	96.9%	99.6%

Изнесените данни за обезвредените строителни отпадъци на Регионално депо Разград показват, че преобладаващо строителните отпадъци се образуват от територията на община Разград.

Съгласно изготвени технически проекти към планираната система от съоръжения за третиране на отпадъци е предвидено обособяване на площадка за третиране на строителни отпадъци.

Визията на община Разград включва разполагане на площадката на мобилна инсталация за третиране на строителни отпадъци с капацитет до 9 000 т/годишно и клетки за съхранение на получените фракции.

Най-близката инсталация за третиране на СО, която е въведена в експлоатация е инсталацията с оператор „Астон сервиз“ ООД, разположена в землището на гр. Русе.

Инсталацията е отдалечена на около 60 км от общинския център – гр. Разград.

От влизане в сила на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС №277 от 5.11.2012 г. в Община Разград постъпват за съгласуване Планове за управление на строителни отпадъци самостоятелно или като част от инвестиционни проекти.

Общинските експерти контролират изпълнението им и спазване на нормативните изисквания за постигане на поставени цели за рециклиране на различните видове строителни отпадъци.

За да се приложи успешно практиката за повторно използване и рециклиране на строителните отпадъци на територията на общината, трябва да се създадат подходящи пазарни условия за поставяне и въвеждане в експлоатация на мобилната инсталация за третиране на строителни отпадъци. Такива условия са:

- За притежателя на отпадъците трябва да е по-скъпо да депонира отпадъците си в сравнение с рециклирането им и цената на рециклираните продукти трябва да е поне съизмерима с цената на природните суровини. Въвеждането на икономически инструменти при управлението на строителните отпадъци, напр. специфични такси (с нормативен акт) би могло да стимулира разделното събиране, предотвратяването, рециклирането и повторното използване на строителните отпадъци.
- Ползвателите на продукта от рециклирането трябва да са убедени, че той притежава не по-лоши качества от природните суровини. За целта е необходимо въвеждането на национални стандарти за качеството на продуктите от рециклираните строителни отпадъци. Тези норми трябва бъдат включени в договорите между преработвателя и строителната фирма и да гарантират, че готовият продукт притежава необходимите качества за съответното строителство.
- В страната, и в частност в региона, трябва да съществува търсене на продукти от рециклиране на строителни отпадъци.
- Съществуващите депа за инертни отпадъци трябва да се експлоатират при спазване на законодателството по управление на отпадъците и по-конкретно – приемането единствено на инертни отпадъци, спазване на изискванията към долния изолиращ екран, мониторинг и пробовземане и др. Необходим е строг контрол и санкциониране на нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци.

VIII.2.4. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Наличната информация и тенденциите дават основание да се направят следните основни изводи относно битовите отпадъци:

- ✓ Нормата на натрупване на населените места от Община Разград за последните пет години (2011 г. – 2015 г. вкл.) варира в границите от 388,5 до 616,1 кг/ж/г. В сравнителен план Община Разград е над средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година съпоставено с данните от Методиката за определяне на морфорогичния състав на битовите отпадъци за населени места с подобно население – 349,6 кг/ж;

- ✓ Основен източник на образуваните битови отпадъци на територията на Община Разград са домакинствата – 95 % от битовите и приравнените на тях отпадъци;
- ✓ Основната част от смесените битовите отпадъци, образувани на територията на община Разград, са инертните отпадъци;
- ✓ Делът на биоразградимите отпадъци е 33,75% (включващи хранителни, градински и растителни отпадъци, дърво);
- ✓ Отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал представляват 22,54 % от общото количество генерирани смесени битови отпадъци в общия поток;
- ✓ Към момента на изготвяне на Програмата цялото количество генерирани битови отпадъци на територията на община Разград се обезвреждат посредством депониране на територията на Регионално депо – Разград;
- ✓ Към момента на изготвяне на програмата липсва определяне на отделните съоръжения за третиране на отпадъци, структурата и развитието на регионалната система за управление на отпадъци, разпределение на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 ЗУО и приемане на инвестиционна програма за развитието на регионалната система за управление на отпадъците – задължение на Общото събрание на РСУО за регион Разград съгласно чл.26, ал.1 ЗУО;
- ✓ Налично е общо и специфично законодателство, а също така и стратегически план за управление на строителните отпадъци, като са поставени конкретни количествени цели за поетапно достигане до 2020 г. на подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване;
- ✓ Преобладаващата част от строителните отпадъци имат висок потенциал за рециклиране и оползотворяване, има достъпни технологии за рециклиране, но няма достатъчен капацитет за рециклиране на строителни отпадъци;
- ✓ Все още не е изградена национална информационна система за образуваните, рециклираните, оползотворените и депонираните строителни отпадъци, поради което данните за отпадъците от строителство и разрушаване от наличните източници са непълни;
- ✓ В аспекта на европейските сравнения, България е с многократно по-ниски стойности на показателя СО/жител/г. от средното за ЕС-27. За разлика от средноевропейските тенденции на увеличаване на количествата строителни отпадъци през последните години, в България те значително намаляват;
- ✓ В периода 2004-2009 г. има увеличаване на количествата на образуваните утайки от ПСОВ в Р България с над 300%;

- ✓ Образованите годишни утайки от ПСОВ на жител в страната са едни от най-ниските в ЕС;
- ✓ Способите на обезвреждането и оползотворяването на утайките от ПСОВ са се увеличили спрямо 2006 година, когато депонирането на утайки от отпадъчни води е съставлявало 60% от общото им количество. През 2012 г., депонирането на утайки от ПСОВ съставлява едва 11% от общото им количество. По отношение на йерархията в управлението на отпадъците това представлява голям напредък в оползотворяването на утайките;
- ✓ Анализът на възможностите за оползотворяване на утайките от ПСОВ в земеделието показва, че има възможност 100% от утайките от ПСОВ да бъдат оползотворени в земеделието. Друга възможност за значително оползотворяване на утайките е в рекултивацията на нарушени терени (50%).

С цел запазване на положителните тенденции в йерархията за управление на битовите отпадъци, е целесъобразно следните препоръки да намерят място като конкретни мерки и действия в Програмата за управление на отпадъците на Община Разград за периода 2017-2020 г.:

- ✓ Вземане на решения на ОС на РСУО за регион Разград по отношение на:
 - разпределението на задълженията между отделните общини за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1 (чл.26, ал.1, т.6 ЗУО);
 - приемане на инвестиционна програма за развитието на регионалната система за управление на отпадъците (чл.26, ал.1, т.7 ЗУО);
- ✓ Предприемане на действия по ограничаване депонирането на битовите биоотпадъци и биоразградимите отпадъци от зелените площи;
- ✓ Провеждане на постоянни информационни програми в община Разград по управление на битовите отпадъци в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, с акцент върху управление на биоразградимите отпадъци, разделно събиране и рециклиране и предотвратяване, извършване на проучвания за морфологичен състав на отпадъците;
- ✓ Извършване на всеки пет години на морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на общината съгласно Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци на МОСВ (изискване на чл.8, ал.3 от *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци*);
- ✓ Приближаване към принципа „замърсителят плаща” при определяне на такса битови отпадъци чрез измерване на количеството;
- ✓ Прилагане на стриктен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО и Наредбата за

управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали.

Ако не бъдат предприети целенасочени мерки за предотвратяване на образуването на битови отпадъци, може да се очаква, че количеството на образуваните битови отпадъци в България ще нараства в резултат на икономически растеж, повишаване на доходите и потреблението в домакинствата. България продължи да е с един от най-благоприятните показатели „образувани битови отпадъци на жител/година”.